

COMMISSIE ZORGVULDIG BESTUUR

CZB/V/KSO/2006/136

BETREFT: Secundair onderwijs: Verhuursysteem voor schoolboeken.

1. PROCEDURE

1.1 Ontvangst: 06.03.2006

1.2 Verzoeker

Ouder van een leerling.

1.3 Betrokken school

Directeur van een school.

Bestuur van een Scholengroep.

1.4 CZB

Een brief werd ontvangen op het secretariaat van de Commissie zorgvuldig bestuur op 6 maart 2006.

Bij brief van 7 maart 2006 werd de verzoeker en de betrokken school geïnformeerd over de zittingsdag.

De school stuurt een antwoord door bij brief van 16 maart 2006.

2. STANDPUNTEN VRAGENDE PARTIJ

Vragende partij wil weten of de jaarlijkse schoolkosten tot op heden van 200 euro aanvaardbaar zijn voor een leerling van het 2de jaar ASO, uitstappen worden apart aangerekend zoals GWP 200 euro.

Vragende partij moest 125 euro betalen - cash in plaats via een storting zoals vorige jaren - op 1 september 2005 voor leerboeken en 75 euro in januari 2006 met de vermelding: "...Bij gebrek aan betaling krijgt de leerling zijn hand- en werkboeken niet mee....Alleen bij betaling van het volledige bedrag krijgt de leerling de boeken mee..."

Vragende partij krijgt ook geen detail van de gemaakte kopieën (verleden jaar was dit bedrag 50 euro, wat nogal veel is).

3. STANDPUNTEN ANTWOORDENDE PARTIJ

Het beleid betreffende het betalingssysteem van de schoolkosten is vooral gebaseerd op een zorg voor het welbevinden van de ouders. De school is in het schooljaar 2002-2003 begonnen met een gezamenlijke betaling van de schoolkosten op vraag van de ouders die “het elke dag weer opnieuw betalen van kopiegelden, werkboekjes enz...” liever niet meer wensten.

Deze nieuwe werkwijze bracht heel wat organisatie met de daaruit voortvloeiende kinderziektes met zich mee. Toch heeft de school jaar na jaar deze kinderziektes trachten te overwinnen met telkens een vermanende vinger naar de leraren om de kostprijs zo laag mogelijk te houden.

Al vlug bleek dat er veel wanbetalers waren en is in de scholengroep naar een oplossing gezocht. Aanmaningen, aangetekend of met dreiging met verdere stappen hielpen niet. Slechts in uitzonderlijke gevallen hielp een op maat gemaakt afbetalingssysteem. De school werd terecht aangemaand om de schoolrekeningen op peil te houden. Dit is ook rechtvaardig tegenover de ouders die plichtsbewust hun schoolrekeningen betalen.

Vrij regelmatig informeerde en informeert de school de ouders per brief over de werking van het betaalsysteem en geeft indien erom gevraagd hierover persoonlijk antwoord.

Ook in samenwerking met het boekenfonds en de VZW wordt er in de school alles aan gedaan om de kostprijs voor de ouders zo laag mogelijk te houden.

Einde schooljaar 2004-2005 was de wanbetaling zo groot dat de school nog één oplossing zag, namelijk de betaling bij het begin van het schooljaar te koppelen aan de bedeling van de schoolboeken.

De schoolkosten liggen zeker niet hoog. Deze kostprijs werd vergeleken met de omringende scholen en zijn nooit hoger. Een feit is dat de wanbetaling zo goed als verdwenen is. Heel wat ouders maken gebruik van een individueel afbetalingssysteem en velen zijn de school daarvoor dankbaar.

Volgend schooljaar zal aan de ouders gevraagd worden via overschrijving te betalen vóór 20 augustus. Zij mogen cash komen betalen tot 1 september. De school zal hen begeleiden indien ze geen gebruik wensen te maken van het boekenverhuursysteem. Met de ouders die het moeilijk hebben zal de school verder op gepaste wijze afspraken maken en een plan voor gespreide betaling opstellen.

De vakwerkgroepen hebben de opdracht om per vakgebied te onderzoeken of het voor hun vak goedkoper kan.

In de schoolagenda zullen er een aantal blanco bladzijden worden toegevoegd waar de leraar één maal per maand het aantal kopieën dat de leerlingen voor hun vak hebben gekregen, ter informatie aan de ouders vermeldt.

Deze nieuwe werkwijze zal aan alle ouders in de loop van de maand maart voorgelegd worden. Zij kunnen hun mening en opmerking hierover aan de school overbrengen.

4. ZITTING COMMISSIE

4.1 Datum en uur

27 maart 2006, 13u.

4.2 Kamer

Kamer bevoegd voor secundair onderwijs, deeltijds kunstonderwijs, volwassenenonderwijs, centra voor leerlingenbegeleiding

4.3 Commissieleden

De Commissie is overeenkomstig artikel V. 22 van het Onderwijsdecreet XIII en artikel 1 tot en met en artikel 3 van het ministerieel besluit van 27.09.2002 betreffende de Commissie zorgvuldig bestuur als volgt geldig samengesteld:

De heer Ernest Duys, voorzitter.

Walter Cools, Paul De Winne, Ann Beckers, Etienne Becuwe.

4.4 Aanwezige betrokkenen, getuigen, deskundigen, raadslieden

Geen.

5. ADVIES VAN DE COMMISSIE

5.1 Regelgeving

* Internationaal Verdrag inzake Economische, Sociale en Culturele rechten van 19 december 1966. Artikel 13. De Lid-Staten maken het middelbaar onderwijs door middel van alle passende maatregelen en in het bijzonder door de geleidelijke invoering van kosteloos onderwijs, voor ieder beschikbaar en algemeen toegankelijk.

* Het Verdrag inzake de Rechten van het Kind van 20 november 1989. Artikel 28 bepaalt dat de Lid-Staten het recht erkennen van het kind op onderwijs en teneinde dit recht geleidelijk en op basis van gelijke kansen te verwezenlijken, ervoor zorgen de ontwikkeling van het secundair onderwijs aan te moedigen voor ieder kind, beschikbaar te stellen en toegankelijk te maken en passende maatregelen te nemen zoals de invoering van gratis onderwijs en het bieden van financiële bijstand indien noodzakelijk.

* Grondwet. Artikel 24 bepaalt dat de toegang tot het onderwijs kosteloos is tot het einde van de leerplicht (basis- en secundair onderwijs).

* 13 juli 2001 - Decreet betreffende het onderwijs-XIII-Mozaïek

Art.V.13 In het door de Gemeenschap gefinancierd of gesubsidieerd voltijds secundair onderwijs en deeltijds beroepssecundair onderwijs kan geen direct of indirect inschrijvingsgeld worden gevraagd.

Na overleg binnen de schoolraad bepalen schoolbesturen de lijst van bijdragen die aan de ouders of aan de meerderjarige leerlingen kunnen worden gevraagd, evenals de afwijkingen die op deze bijdrageregeling worden toegekend. Deze regeling wordt schriftelijk aan de ouders of aan de meerderjarige leerlingen meegedeeld.

* Omzendbrief SO 78 van 27 november 2001 betreffende het zorgvuldig bestuur in het secundair onderwijs.

5.2 Stemming

De Commissie heeft na beraadslaging en met eenparigheid van stemmen de volgende conclusies opgesteld inzake bevoegdheid en advies.

5.3 Bevoegdheid

De Commissie is van oordeel dat zij bevoegd is rekening houdende met de aangehaalde feiten en de geldende regelgeving.

5.4 Advies

Internationale verdragen, de grondwet en de regelgeving secundair onderwijs voorzien dat er in het door de Gemeenschap gefinancierde of gesubsidieerde secundair onderwijs geen direct of indirect inschrijvingsgeld kan worden gevraagd. Er kan een bijdrage gevraagd worden aan de ouders, mits de regeling gevolgd wordt inzake overleg en informatie.

In zijn arrest 28/92 van 2 april 1992 heeft het Arbitragehof de tweedeling binnen het leerplichtonderwijs aanvaard: enerzijds kosteloze toegang voor het leerplichtonderwijs waarbij rechtstreekse of onrechtstreekse schoolgelden geen beperking mogen vormen en anderzijds het vragen van een bijdrage voor didactisch materiaal en voor bepaalde activiteiten, zonder dat deze de kosten van noodzakelijke en geleverde goederen of prestaties mag overschrijden.

De conclusie is dat er in het secundair onderwijs geen absolute kosteloosheid bestaat, wel kosteloze toegang. Voor onderwijsactiviteiten mogen aan ouders en meerderjarige leerlingen bepaalde kosten worden doorgerekend. Het is evident dat het om effectieve, aantoonbare en verantwoorde kosten van goederen en diensten moet gaan die in evenwichtige verhouding staan tot de eigenheid en de doelgroep van het secundair onderwijs.

De Commissie is van oordeel dat de school aan de ouders geen willekeurige bijdragen mag vragen. Het aanrekenen van kosten in de bijdrage dient reëel te zijn: enerzijds in overeenstemming met de door de school effectief gemaakte kosten en anderzijds voor goederen of diensten waarvan de betrokken leerling gebruik heeft gemaakt.

Kopieën

In het secundair onderwijs kan een schoolbestuur voor kopieën die in het noodzakelijke onderwijs- en schoolprogramma van de leerling gebruikt worden een bijdrage vragen aan de ouders.

Een secundaire school dient wel blijvend de bijdrage voor leerlingen en ouders voor onder meer fotokopieën kritisch te analyseren: geen onnodige kopieën, alleen kopieën die direct de leerlingen ten goede komen, kopiebijdrage in overeenstemming met de kosten voor de school, geen dubbel gebruik handboeken en kopieën e.a.

De Commissie zorgvuldig bestuur is van oordeel dat onder “kopieën” aan de leerlingen geen kosten mogen aangerekend worden die bestemd is voor een vergoeding van het personeel, de directie, het schoolbestuur. Dit laatste heeft geen direct verband met een duidelijk individualiseerbare dienstverlening aan een leerling, maar behoort tot een sokkel van vaste algemene kosten die in eerste instantie ten laste zijn van het schoolbestuur en niet individueel kunnen worden aangerekend aan de leerlingen. Ouders kunnen niet verplicht worden kosten die voor een bepaalde leerling niet reëel zijn, te betalen.

Betalingswijze

Het recht op onderwijs heeft voorrang op discussies tussen ouders over de bijdrageregeling. Discussies tussen schoolbestuur en ouders over de betalingswijze van een bijdrage mogen geen impact hebben op de toegang voor een leerling tot onderwijs- en schoolactiviteiten die voor alle leerlingen van een klas georganiseerd worden. Een handelswijze waarbij leerlingen alleen leerboeken ontvangen bij de start van het schooljaar, als de ouders dadelijk een belangrijke betaling verrichten, is niet aanvaardbaar.

Verhuursysteem voor schoolboeken

De Commissie kan wel akkoord gaan met de door de school gehanteerde handelswijze inzake het verhuren van boeken. De school stelt voor tegen een bepaald bedrag boeken te verhuren. Het is aan de ouders vrij om hierop in te gaan. Zij die hierop niet wensen in te gaan krijgen een lijst van de nodige boeken. De school heeft daarbij aandacht voor de minder gegoede ouders.

De Commissie zorgvuldig bestuur vraagt het schoolbestuur wel om met de ouders beter te communiceren over zijn systeem om schoolboeken te verhuren. De brief van 16 augustus 2005 kan bij de ouders de indruk geven dat het recht op en de toegang tot onderwijs afhankelijk is van snelle en volledige betalingen op 1 september. Dit is niet aanvaardbaar.

De Commissie is van oordeel dat de school er dient over te waken dat er voldoende en goede communicatie is over de bijdrageregeling. De regelgeving voorziet dat de omvang van de bijdrage (o.a. kopiebijdrage, boekenhuur op 1 september) ter sprake komt via overleg in het participatieproces (mei-juni). De vergelijking tussen gemaakte kosten en gevraagde bijdrage dient in eerste instantie te gebeuren in de participatieorganen (schoolraad). Het schoolbestuur dient daarna bij de inschrijving alle ouders schriftelijk duidelijk en precies op de hoogte te brengen van de verschillende soorten bijdragen.

De ouders hebben bovendien de mogelijkheid om op aanvraag alle mogelijke details betreffende schoolkosten en –rekeningen te verkrijgen. Het is redelijk dat de school zelf niet het initiatief neemt om voor alle leerlingen de bewijsstukken van uitgaven voor te leggen. Ouders en school moeten voldoende met elkaar communiceren zodat een volledig inzicht kan bekomen worden aangaande schoolrekeningen, ook al zij het voor de details op verzoek van de ouders.

Brussel, 27 maart 2006

Willy Van Belleghem
Secretaris

Ernest Duys
Voorzitter